

СТАНОВИЩЕ
за дисертационния труд на
Паула Ангелова Ангелова
на тема
„Смислова конституция и жизнени светове.
Към възможността за феноменологична антропология“

Катедра „История и теория на културата“,
Философски факултет на СУ „Св. Климент Охридски“

за присъждане на образователната и научна степен **Доктор**
в професионално направление **3.1. Социология, антропология и науки за културата**

Представяне на докторантката

Паула Ангелова завършва бакалавърската си степен в специалност „Философия“ на СУ „Св. Кл. Охридски“ през 2012 г. и още същата година започва обучението си в тристранната магистърска програмата по философия на университетите в Бон, Тулуза и Сао Карлос (Бразилия), която завършва успешно през 2014 г. От февруари 2017 г. е зачислена в редовна докторантура в катедрата по „История и теория на културата“ под научното ръководство на проф. Димитри Гинев. С него тя работи през първите две години от докторантурата си. През м. октомври 2019 г. по молба на проф. Гинев и след гласувано одобрение от катедрения съвет на специалност „Културология“, Паула премина под мое ръководство за последната година от срока на редовната си докторантура. В рамките на тази последна година имах удоволствието да работя заедно с нея върху финалната версия на текста ѝ; същевременно тя натрупа преподавателски опит в първия семестър на онлайн обучение (летен семестър на учебната 2019/2020 г., семинарни занятия по дисциплината „Теория на културата“); участва в две докторантски конференции (на Философски факултет и на катедра „Културология“); и съществено допринесе за организирането на докторантските четения в чест на 80-та годишнина на проф. Ивайло Знеполски на тема „Социалните науки пред предизвикателствата на променящия се свят“. Също така през последните няколко години тя активно сътрудничи на водещото българско издателство за хуманитаристика и социални науки „Критика и хуманизъм“.

Темата на дисертацията на Паула Ангелова е пряко продължение на нейния изследователски път от бакалавърската степен, през магистратурата в три различни държави и езикови традиции до докторската степен в спец. „Културология“. През целия

този криволичещ път, нейните дирения оставят в интелектуалната традиция на феноменологията, а оттам и интересът ѝ да работи с проф. Гинев. Моята роля в това интелектуално приключение е съвсем скромна – без да съм проникновен познавач на проблематиката, аз се включих във финалната фаза на докторантурата, за да я изведем до успешен край. Паула Ангелова е положила всички минимума, преподавателски стаж и е валидирала изискуемите кредити съгласно приложимия Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“ (изм. от м. октомври 2016 г.). ,

Общото впечатление от работата на Паула Ангелова е за изключително мотивирана и много високо подготвена колежка, чиито задълбочени изследователските интереси станаха ясни още със зачисляването ѝ в катедрата. Дисертационният труд беше предаден за вътрешно обсъждане в рамките на установения срок и получи положителни коментари и бележки от колегиума.

Обща характеристика на представения дисертационен труд и материали за защита

Представените материали за защита съответстват на изискванията по чл. 67 (3) от Раздел III на **Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“** (в редакцията му от 2016 г., която е приложима в случая).

Дисертационният труд е в обем от 286 страници и се състои от увод, четири глави и заключение. Приложена е библиография от 120 заглавия на български, английски, френски и немски език. Авторефератът съответства на изискванията на жанра и представя в сбит вид основните тези и аргументацията от дисертацията.

Структура на дисертационния труд

Структурата на дисертацията е стегната и балансирана. Още на първата страница от **Въведението** са поставени основните изследователски въпроси и е обрисувано проблемното поле на изследване. В историческа перспектива са представени някои основни моменти в развитието на т.нар. „анти-хуманистични“ настроения от западната страна на Рейн във френското философско пространство. Тъкмо от френската критика към антропологизма (която обхваща в едно Хегел, Хусерл и Хайдегер, вж. стр. 6), изглежда, се ражда една позитивна възможност – възможността за една феноменологична теория за човека. Такава възможност присъства и тласка развитието на феноменологичната психиатрия още от 20-те години на XX век, която е едновременно „критика на сциентизма и натурализиращия биологизъм, както и на есенциалистски философски тенденции, редуциращи човека до дух, живот, природа и т.н.“ (стр.7). В отделна част от увода е направен преглед на Хусерловото наследство, което ще бъде тематизирано в следващите глави. В последните страници от Въведението са представени методологията, изведени са основните линии на анализ, обрисувана е структурата на изследването.

Първа глава се състои от три под-части, схематично представени като движение в зигзаг между три основни момента: 1. Колаборацията на Хусерл с Ойген Финк; 2. Понятието за смислова конституция; 3. Преработката на Хусерловата ейдетика у Финк, Мерло-Понти и Ришир. Върху тези три основни момента във „феноменологично движение на зигзаг“ е построена архитектурата на човешкия опит.

Втора глава е посветена на инстинктивността като „трансцендентален факт“ и на късната Хусерлова феноменология на интерсубективността. В заключение са изведени четири момента от примордиалното учредяване на субективността: „1. Трансценденталното раждане на пред-Аза с неговата афективна сфера; 2. Пробуждането на пред-Аза; 3. Стратификации и модификации на инстинктите; 4. Поява на доксичната и обективираща представна интенционалност.“ (стр.103) Интерсубективността се постулира като „създадена в примордиалността на пред-егологичната нагонна интенционалност в матрицата на отношението майка-дете“ (пак там), а от пресичането на нагонните интенционалности ще се образува социалността.

Трета глава, озаглавена „Фантазия и афективност“, е посветена на пост-хусерлианското френско наследство (Ришир, Левинас, Малдине). За мен тази глава беше най-интересна заради интригуващите теми за „генетичната първичност на фантазията“, заради възпътеността на афективността.

В **Четвърта глава** се срещат темите от втора и трета глави: инстинктивността среща афективността и фантазията и става още по-интересно. Как в резултат от това движение се случва генезата на обективния свят и реалността? Главата е посветена на генетично-генеративния анализ у късния Хусерл, но как се разгръща той в главата няма да разкроя, за да не разваля интригата.

Заключението е кратко и стегнато. То синтезира основните моменти от движението към феноменологична антропология, извървяни в отделните глави.

Приносните моменти на дисертационното изследване са коректно представени в автореферата (на стр. 30). Приносите са както в сферата на изучаването и рецепцията на автори (разширяване и задълбочаване на феноменологичната традиция с работите на Ришир, Малдине, Финк, Мерло-Понти върху късния Хусерл); така и синтетични и методологически (принос 2); а също тематични приноси (разширяване към темите за инстинктивността, фантазията, афективността; към раждането на субекта, връзката майка-дете и дете-околен свят); и в крайна сметка интердисциплинарни, доколкото прескачат от феноменологичната антропология към сферата на психологията и психопатологията.

Постигната е една много ерудирана и дълбоко промислена дисертация, която постъпателно проследява движението към изграждането на цялостна и завършена феноменологична антропология, постулирана в заглавието.

Оценка и заключение

Представеният на научното жури дисертационен труд напълно съответства на изискванията за присъждане на образователната и научна степен доктор. Въз основа на вече упоменатите качества на дисертацията, озаглавена „Смислова конституция и жизнени светове. Към възможността за феноменологична антропология“, предлагам на уважаемите членове на научното жури да гласуват за присъждането на образователната и научна степен „доктор“ на Паула Ангелова Ангелова в професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата.

С настоящето декларирам, че **нямам конфликт на интереси** с Паула Ангелова. Не сме съавтори на научни публикации и не сме си сътрудничили в научни проекти, освен изброените по-горе в качеството ми на научен ръководител.

София, 21 април 2021 г.

Доц. д-р Валентина Георгиева

Катедра „ИТК“, ФФ, СУ „Св. Кл. Охридски“